39e jaargang

Nummer **358** - April 2026

'n HOESBREEF

UITGAVE VAN STICHTING HISTORISCHE SOCIËTEIT ENSCHEDE-LONNEKER

De creatief ingekleurde historie

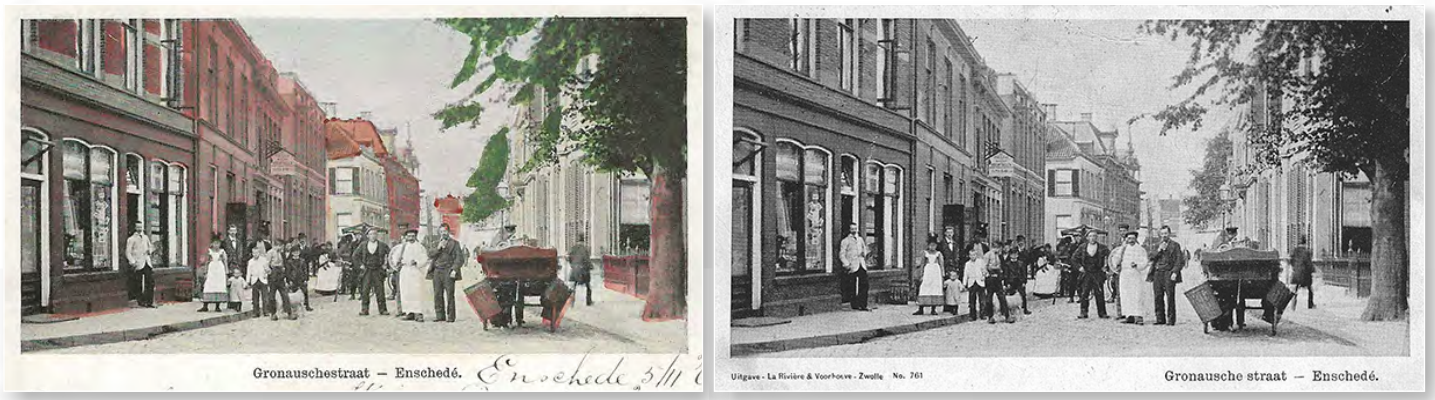

▲ *Twee dezelfde ansichtkaarten uit het begin van de vorige eeuw van de Gronauschestraat ; links handmatig ingekleurd en rechts het origineel.*

Het bewerken van foto's is al zo oud als dat er foto's bestaan. Om een foto zo optimaal mogelijk af te drukken werden foto's in de donkere kamer tijdens het afdrukken bewerkt, zoals bijvoorbeeld het verhogen of het verminderen van het contrast.

Door **Wim Corduwener**

Feitelijk gezien verandert er dan niets aan de situatie en de omstandigheden waarin een foto is gemaakt, maar wordt alleen de kwaliteit van de foto verbeterd.

Om verschillende redenen werden er ook foto's gemanipuleerd en geretoucheerd zodat omstandigheden drastisch werden aangepast. En dat gebeurde met name bij reclamefotografie en vaak ook bij foto's bedoeld voor politieke propagandadoeleinden.

Ansichtkaarten waren aanvankelijk zwart-wit of sepia en vanaf de jaren 1890 tot 1900 verschenen steeds vaker met de hand ingekleurde ansichtkaarten. Dit werd meestal gedaan via lithografie (chromolithografie) waardoor de kaarten er meer levendig uitzagen.

▲ *Met kunstmatige intelligentie gemaakte afbeelding van de tram.*
Bron: https://www.facebook.com/groups/252341410184254/
Rechts de als voorbeeld gebruikte foto van TET Tram 7 in de Marktstraat. Deze foto is in februari 1933 gemaakt door C.M.J. Ooijevaar.

◀ *In 'n Hoesbreef wordt historisch fotomateriaal vrijwel altijd in de oorspronkelijke staat geplaatst.*
Een uitzondering was het oktobernummer in 2025. Daar werd op de voorpagina een afbeelding geplaatst, afkomstig van een met kunstmatige intelligentie gemaakt filmpje.

Historisch correct? Nee vast niet, maar deze foto geeft wél een illustratief en kleurrijk sfeerbeeld hoe het eruit had kúnnen zien.

Tussen 1900 en 1920 nam de vraag naar ingekleurde ansichtkaarten enorm toe.

Sinds de komst van de digitale fotografie (rond 1980) is er nogal wat veranderd; zo is de donkere kamer nagenoeg verdwenen en kun je met programma's als Photoshop heel wat makkelijker foto's bewerken. Ga er maar vanuit dat elke foto wordt bewerkt voordat deze wordt geplaatst in een krant of tijdschrift.

De komst van AI

Inmiddels is kunstmatige intelligentie (AI) voor iedereen toegankelijk en kunnen bijvoorbeeld oude familiefoto's eenvoudig worden verscherpt, gerepareerd en ingekleurd. Net als bij de vroegere ingekleurde ansichtkaarten, maar dan makkelijker en beter met AI.

Vervolg op **Pagina 3**

'n HOESBREEF

Stichting Historische Sociëteit Enschede - Lonneker
Deze gratis en interactieve digitale nieuwsbrief van de Historische Sociëteit verschijnt tien keer per jaar.
www.shsel.nl

Redactie 'n Hoesbreef
Ilse van Heerwaarden
Wim Corduwener
hoesbreef@gmail.com
Vorige nummers van 'n Hoesbreef kunt u hier downloaden.

Secretariaat
Frits Barelds
Gareelhoek 39,
7546 MV Enschede. 06 250 860 17
secretaris@shsel.nl

'n Sliepsteen
Contribuanten ontvangen vier keer per jaar ons historisch blad 'n Sliepsteen.
Redactie:
Jan Brummer, 06 2412 02 06
of janbrummer@shsel.nl

Ons documentatiecentrum is te raadplegen in Prismare, ruimte 1.07. Roomweg 167 op **woensdag- en vrijdagmiddag van 14.00 tot 17.00 uur**.

De Stichting Historische Sociëteit Enschede - Lonneker heeft bij de belastingdienst de status van culturele ANBI. Dat betekent dat een gift aan de Sociëteit voor 125 procent kan worden afgetrokken van de inkomstenbelasting en voor 150 procent van de vennootschapsbelasting.
Een ANBI is een algemeen nut beogende instelling.
Onze Historische Sociëteit mag zich culturele ANBI noemen omdat we een instelling zijn die voor minstens 90 procent actief is op cultureel gebied.

Het is lente

Het kan niemand ontgaan zijn dat de lente is begonnen. Dat is ook goed zichtbaar in onze parken. Het Volkspark, het Ledeboerpark en alle andere prachtige parken zijn uit hun winterslaap ontwaakt en er is sprake van een kleurenpracht door de vele boeiende bloemen.

Maar er is meer veranderd in Enschede. De bewoners hebben een nieuwe gemeenteraad gekozen. Zolang er sprake is van de vorming van een nieuw college, weten wij niet wat dit betekent voor het beleid in Enschede. In hoeverre er sprake is van grote veranderingen is afwachten. Als voorzitter van de SHSEL hoop ik natuurlijk dat het behoud en onderhoud van cultureel erfgoed een belangrijke plek inneemt in de plannen van zowel de gemeenteraad als het nieuwe college.

Wat niet is veranderd de afgelopen maanden, is de enorme inzet van alle vrijwilligers van de SHSEL. Geen tijd voor hen voor een winterslaap. Wie op woensdag- of vrijdagmiddag in Prismare komt ziet wat een activiteit daar is. Minder zichtbaar, maar ook belangrijk, zijn de commissies die de kennis van de geschiedenis van Enschede uitbreiden en verdiepen.

Maar we maken ons ook zorgen. Al onze actieve leden worden ouder. Zij willen niet anders dan actief zijn en blijven. Toch moeten we reëel zijn. Het is daarom belangrijk dat er aanvulling komt met actieve mensen. Wie denkt ons vrijwilligersbestand te kunnen versterken is van harte welkom zich aan te melden.

Ook het bestuur is op zoek en wel naar een opvolger van onze penningmeester. Volgens de statuten moet zij helaas aftreden. Dus ook een oproep gericht aan mensen die zich kunnen en willen ontfermen over de financiën van onze stichting.
Kortom, wie helpt ons om ook in de toekomst de SHSEL sterk en toekomstgericht te houden!

Annelies Futselaar
Voorzitter

Sociëteitsavond SHSEL

▶ Op **dinsdag 21 april** hopen wij u weer te mogen begroeten bij een door de SHSEL georganiseerde sociëteitsavond. Een avond die dit keer geheel in het teken staat van de Tweede Wereldoorlog. Wij hebben namelijk schrijver Tim Overdiek uitgenodigd om te vertellen over de arbeitseinsatz.

▲ *Tim Overdiek, auteur 'Zwijgende vaders'.*
Foto **Bob Bronshoff**

Tims vader werd tijdens de Tweede Wereldoorlog gedwongen tewerkgesteld, maar sprak nooit over zijn tijd in Duitsland. Het verleden van zijn vader Paul liet Tim niet los, waarna hij besloot op zoek te gaan naar diens oorlogsverhaal. Tijdens deze zoektocht stuitte Tim op veel herkenning: ook andere vaders, ooms, broers of opa's wilden er vaak niet over praten.
Welke verhalen heeft Tim tijdens zijn onderzoek toch weten te achterhalen? Wat waren de afwegingen om wel of niet naar Duitsland te gaan? Hoe traumatisch of soms juist aangenaam, waren de ervaringen in het land van de bezetter? En altijd weer die vraag: hadden zij niet kunnen onderduiken? Tim heeft zijn bevindingen gebundeld in het boek 'Zwijgende vaders, het onbekende verhaal van de dwangarbeid'.
Daarnaast hebben we Tim gevraagd of hij, als het enigszins mogelijk is, ook in wil gaan op de ervaringen van Twentse tewerkgestelden.
Zien we u op dinsdag 21 april?
U bent vanaf 19.00 uur welkom in de Ontmoetingskerk aan de Varviksingel. Het programma begint om 19.30 uur.
Tot dinsdag 21 april!

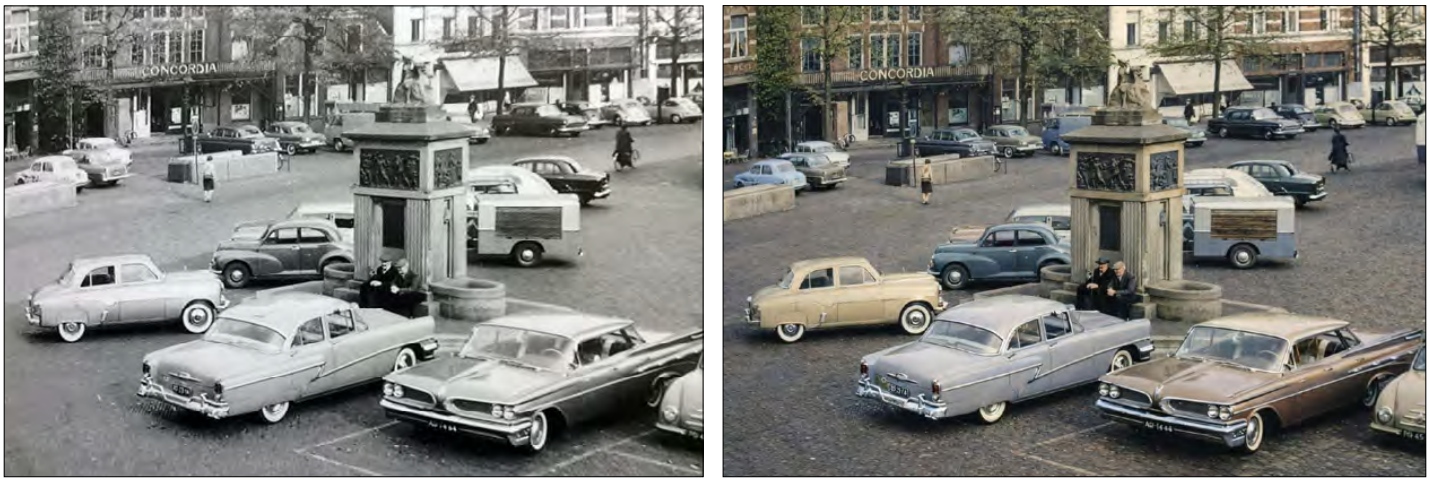

▲ *Een nog niet zo'n hele oude foto uit 1959 waarop het brandmonument op de Oude Markt met op de achtergrond vakbondsgebouw Concordia. Links de originele foto en rechts dezelfde maar dan met kunstmatige intelligentie ingekleurd.*

De creatief ingekleurde historie

Vervolg van Pagina 1

Natuurlijk verschijnen er ook op sociale media bewerkte, ingekleurde of gemanipuleerde foto's en filmpjes en dan vraag je jezelf af: "Is het nou echt of is het AI?" Tegenwoordig kun je nauwelijks nog het verschil zien tussen origineel en gemanipuleerd beeld.

Nu de historische archieven meer en meer online toegankelijk zijn geworden, kom je steeds vaker Facebook-pagina's met historische foto's tegen van hoe het vroeger was.

Vaak worden deze foto's met kunstmatige intelligentie bewerkt en ingekleurd. Blijkbaar zijn er steeds meer mensen die dit als een fascinerende bezigheid zien om historische foto's in te kleuren.

Dan kun je natuurlijk afvragen of dit niet ten koste gaat van de historische geloofwaardigheid. En daar kun je van alles van vinden, maar dergelijk bewerkte foto's geven wél een kleurrijk sfeerbeeld hoe het er vroeger uit heeft kúnnen zien.

Door het delen van wel of niet bewerkte foto's, wint de historie van een stad als Enschede aan populariteit en dat is natuurlijk prima.

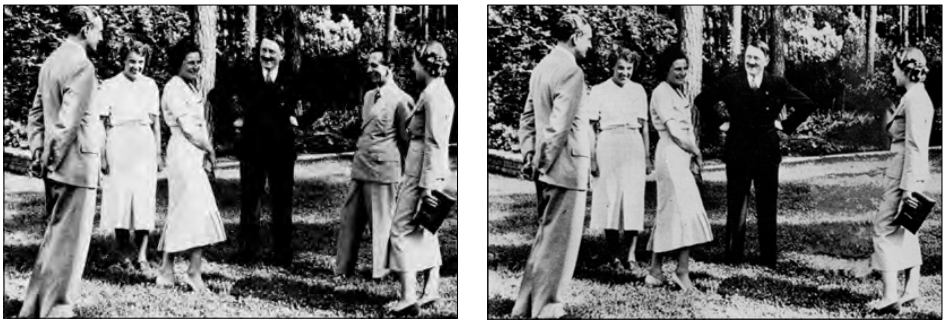

▲ *Het verleden kent talloze voorbeelden hoe de historie op een heel andere manier creatief werd ingekleurd. Eén van de vele voorbeelden: doordat Adolf Hitler, tegen de uitdrukkelijke adviezen in van Jozef Goebbels, de Verenigde Staten de oorlog had verklaard, was de innige vriendschapsband tussen Goebbels en Hitler voorbij. Rijksminister van propaganda Jozef Goebbels werd dus 'ontvriend' en met wat onhandig schilderwerk verwijderd van deze blijkbaar gezellige familiefoto.*

Facebookpagina's over Enschede

Enschede toen en u
Old pictures Enschede
Enschede heden en verleden
Enschede zoals het was
Gemeente Enschede
Oud Enschede
Ach lieve tijd Enschede

Contactpersonen commissies

Binnenstadcommissie
Georges Schafraad
E-mail: schafraad@gmail.com

Boerderijcommissie
Han van Beek
E-mail: boerderijcom@shsel.nl

Documentatiecentrum
Bart Jansen, tel. 06 3435 45 16
E-mail: jansebart@gmail.com

Foto- en verhalencommissie
Jan Breteler
E-mail: fotoverhalen@shsel.nl

Monumentencommissie
Ton Völker
E-mail: monumentencom@shsel.nl

Loakstenen- en begraafplaatsencommissie
Harry van der Sleen, tel. 053 852 24 94
E-mail: loakstenencom@shsel.nl

Promotiecommissie
Bart Jansen, tel. 06 3435 45 16
E-mail: jansebart@gmail.com

Redactie 'n Sliepsteen
Jan Brummer, tel. 06 2412 02 06
E-mail: janbrummer@shsel.nl

Historische Kring Glanerbrug
Joop Kwakman, tel. 06 1972 32 72
E-mail:
info@historischekringglanerbrug.eu

Commissie Sociëteitsavonden
Rita van de Wetering, tel. 06 5112 66 13
E-mail: vdweteringrita@gmail.com

ICT
Tjibbe Knol
E-mail: tjibbeknol@shsel.nl

De Museum Fabriek twente

Eerste benzinepomp van Enschede

▶ In de museumfabriek staat een originele benzinepomp uit 1916. Het is precies hetzelfde type als de eerste benzinepomp van Enschede die in 1922 bij firma Gassner geplaatst werd.
Daarvoor werden auto's (en ook vliegtuigen) bijgevuld met blikken benzine.

https://www.youtube.com/watch?v=g_yqD-KJbno

▲ *Gertjan Rompelman, Harry van der Sleen en Erik Rolevink plaatsen een stoeptegel.*

Foto **Alexander Peper**

Stoeptegel geplaatst

▶ De Loakstenen- en begraafplaatsencommissie heeft op 11 maart aan de Havikstraat weer een stoeptegel gelegd met ons SHSEL-logo.
Deze plek markeert ongeveer de locatie waar vroeger de markesteen genaamd 'Sprakelsteen' moet hebben gelegen. Het was één van de tien stenen die de voormalige grens tussen de Esmarke en de Lonnekermarke aangaven.
Zie ook de kaart met markestenen.

Harry van der Sleen

▲ *De stoeptegel op de plek waar de 'Sprakelsteen' moet hebben gelegen.*

4 april: **herdenking bevrijding Tweede Wereldoorlog Enschede**

▶ Op zaterdag 4 april staan we gezamenlijk stil bij de bevrijding van Enschede. Vanaf 10.15 uur vertrekken we vanaf de hoofdingang van de Oosterbegraafplaats in Enschede naar de herdenkingslocatie bij de graven van de geallieerde militairen.
Tijdens de ceremonie, die wordt georganiseerd door het '1 april 1945 comité Enschede', gedenken wij de gevallenen als gevolg van militaire inzet of verzetsactiviteiten gedurende de Tweede Wereldoorlog, die hun leven hebben gelaten voor vrede en veiligheid.
Spreker dit jaar is dhr. Coen Cornelissen Jr., bergingsofficier van de Koninklijke Luchtmacht en schrijver van diverse boeken over de luchtoorlog boven Twente.
Na afloop van de ceremonie, die tot ongeveer 11.30 uur duurt, wordt er koffie en thee geschonken. Voor de jeugdige bezoekers is er ook limonade aanwezig.
U bent van harte uitgenodigd om bij de ceremonie aanwezig te zijn.

Meer info op: https://sites.google.com/view/1april1945/

▲ *De herdenking werd vorig jaar op 1 april gehouden.*

Foto **John Kolner**

Suikerzakjes van weleer: Café Het Bolwerk

Door **Rita van de Wetering**

Café Het Bolwerk (voorheen 't Bolwerk) aan de Stadsgravenstraat heeft een geschiedenis die teruggaat tot 1904. Daarmee is het thans het oudste, nog actieve bruine café van Enschede. Het pand is gebouwd op een gedempte gracht en fungeert al ruim een eeuw als de 'huiskamer van de stad', met een interieur dat je mee terugneemt in de tijd. Bruine lambrisering en kardinaalrode muren geven het café een huiselijke uitstraling. Er is een grote leestafel met kranten, magazines en jazzbladen.

In de jaren zeventig stond Het Bolwerk bekend als een echt kunstenaarscafé; studeerde je aan de AKI, dan hoorde je er pas echt bij wanneer je op rekening kon betalen.

Wanneer voormalig eigenaar Rob Schutte in 1981 samen met drie vrienden de zaak overneemt, groeit het café uit tot een begrip in het Enschedese nachtleven. Het Bolwerk wordt een plek waar bekende schrijvers en artiesten als Youp van 't Hek en Jules Deelder graag komen. Ook Harry Bannink en Willem Wilmink (beiden geboren in Enschede) zijn er regelmatig te vinden.

Na enkele jaren gaat 'Mr. Bolwerk', zoals Schutte wordt genoemd, alleen verder. Mede dankzij de destijds hoge studiebeurzen

▲ *Café Het Bolwerk aan de Stadsgravenstraat.*

beleeft hij gouden tijden. Onder zijn ogen bloeien relaties op of zoeken klanten hun heil in de drank nadat ze door hun partner zijn verlaten. Een absoluut hoogtepunt is de legendarische 'gehaktballenrevue' (1972-1991): een bruisende avond waarin muziek, dichtkunst en satire samensmelten met de geur van warme gehaktballen.

Nadat Schutte het café 31 jaar heeft gerund, vindt hij het mooi geweest en gaat hij met pensioen. In 2012 neemt Tom Mutter het café van hem over. Mutter is een horecaman in hart en nieren en runt meerdere zaken in Enschede. Hij is van mening dat Het Bolwerk onlosmakelijk verbonden is met de cultuur van Enschede. Zodra hij in 2022 op zoek gaat naar een opvolger, merkt hij dat dit nog niet meevalt. Er zijn wel belangstellenden, maar zij zien een heel andere toekomst voor de zaak voor zich. Ze willen er een trendy plek van maken met hippe zitjes, plastic bloemen en tapas op de kaart. Mutter heeft er geen goed gevoel bij.

Wanneer in februari 2024, na twee jaar onderhandelen, de toen 79-jarige stamgast Rob Nolmans de zaak overneemt, verandert hij vrijwel niets. Alleen een paar versleten smyrnakleedjes moeten het veld ruimen. De grote leestafel, de bar, het bruine interieur: het is er nog allemaal.

Het Bolwerk blijft een vertrouwd beeld in onze stad, door velen gekoesterd.

175 jaar Lonneker Molen

▶ Aan de buitenkant van Lonneker staat de Lonneker Molen, een oud erfgoed uit 1851, maar springlevend. Al 175 jaar een markant baken; een molen die meer is dan steen, hout en wieken alleen. Het is een plek van herinneringen, van arbeid en ambacht, van samenkomen en doorgeven.

Ter gelegenheid van dit jubileum is een boek uitgegeven. Een eerbetoon aan al die mensen die door de jaren heen tijd en energie gestoken hebben om de molen in stand te houden. Het is een terugblik op haar ontstaan en ontwikkeling, op periodes van bloei en verval en op het herstel en de hernieuwde betekenis in onze tijd.

175 jaar is nauwelijks in woord en beeld uit te drukken, maar het boek van 120 pagina's (A4+ formaat) is prachtig geworden: woord en beeld, verleden, heden en toekomst. Burgemeester Roelof Bleeker schreef het voorwoord; daarna de oude verhalen en de nieuwe geluiden. Het eerste exemplaar van dit boek wordt op 9 mei a.s. tijdens het jubileumweekend aan de burgemeester uitgereikt.

Bent u ook zo benieuwd naar dit mooie 'eerbetoon aan de molen'? U kunt het nu al bestellen met een jubileumkorting. Tot en met 9 mei bedraagt de prijs € 17,50 Wanneer u dit bedrag overmaakt op bankrekeningnummer NL50 RABO 0305 6833 06 t.n.v. Stichting Lonneker Molen wordt er een boek voor u gereserveerd dat vanaf 9 mei in de molenwinkel beschikbaar is. Het boek kan ook per post verzonden worden. Er dient dan een bedrag van € 23,50 (inclusief portokosten) overgemaakt te worden o.v.v. uw adresgegevens. Na 9 mei is het boek in de molenwinkel te koop voor € 24,50.

Bewaarmapjes met reclame voor distributiebonnen

▶ Een van de manieren voor winkels om reclame te maken in de oorlogsjaren was kennelijk het uitbrengen van bewaarmapjes voor je distributiebonnen, distributiestamkaarten en/of persoonsbewijs.

In de collectie Enschede in de Tweede Wereldoorlog heb ik nu de drie varianten die op de foto staan, met reclameopdruk van Rijwielhandel Het Wonder van Twenthe Enschede, Levensmiddelen-bedrijf F.J. Bosscha en van N.V. Twentsche broodfabriek en warenhuis 'De Concurrent'.

Ik ben benieuwd of er lezers van de Hoesbreef zijn die nog andere varianten hebben. Reacties ontvang ik graag via: eric@secondworldwar.nl.

Eric Heijink

Wat schreef men elkaar een eeuw geleden

▲ *Ansichtkaart waarop de spoorwegovergang aan de Hengelooschestraat.*

▶ Aan het eind van de Eerste Wereldoorlog kregen in Enschede verblijvende, vrijgelaten krijgsgevangenen en dienstplichtigen een ansichtkaart om hun familie te informeren over hun situatie. Zo ook Maarten van den End die zijn familie in Barwoutswaarder, nabij Woerden, het bijgaande schrijft:

Beste allemaal Enschede - 10 - 12 - 1918
De brief, krant, en twee kaarten heb ik ontvangen nu ???? er stond een hoop nieuws op. het is hier net eender als in Utrecht. wanneer wij weg gaan weten wij nog niet de een zegt a.s. donderdag maar ze weten er niets van een ander zegt weer met April maar wij zullen het nog wel zien.
nu verder weet ik geen nieuws te schrijven als dat ik het goed maak en gemakkelijk heeft. de groete aan allen van mij Maarten van den End. 11-2-22. R.J. 2 sectie school Enschede

Vrouwen in de gemeenteraad

De nieuwe gemeenteraad wordt binnenkort geïnstalleerd. Nieuw elan met ook weer nieuwe gezichten.
Een leuk artikel van historicus Margit van der Veen in de Volkskrant van zaterdag 21 maart over de eerste vrouwen in een politieke functie. Toch weer interessant om te lezen hoe die groeiende groep vrouwen een zetel veroverden, zelfs al voor de invoering van het algemeen stemrecht in 1919.

Al in 1917 werd voor mannen het algemeen stemrecht van kracht maar het passief stemrecht was onderdeel van politieke uitruil tussen confessionele en liberale en sociaaldemocratische partijen. De Pacificatie van 1917 leidde tot uitruil van algemeen stemrecht voor mannen in eerste instantie met gelijke financiering voor het bijzonder onderwijs. Vrouwen werden blijkbaar uitgeruild in deze onderhandelingen. Pas in 1919 werd deze onrechtvaardige situatie hersteld en kwam het algemeen stemrecht tot stand.

De eerste vrouwen konden wel al vanaf 1917 gekozen worden maar daar is niets over bekend. In Enschede werd in 1919 het eerste vrouwelijke raadslid geïnstalleerd; mevrouw G. Veenhuizen - Lammerts werd vanaf 27 december 1919 namens de Sociaal Democratische Arbeiders Partij (S.D.A.P.) raadslid. Zij verving de heer Wiarda, die blijkbaar al snel afhaakte na zijn installatie.

Ook wel bijzonder is dat door het algemeen stemrecht de S.D.A.P. de grootste fractie vormde met zeven raadszetels. De rooms-katholieken waren met vier zetels de tweede partij in een raad die uit drieëntwintig leden bestond. Vier leden vormden het college van B&W.

Blijkbaar is ook toen nog niet direct duidelijk uitgevochten dat algemeen stemrecht daadwerkelijk ook verschuiving van macht betekent. Het college van B&W bleef met drie van de vier wethouders gewoon doordraaien. Een lid van de Vrijzinnig Democratische Bond werd vervangen door een ander lid van deze partij. Pas in 1923 zijn twee van de vier wethouders van de S.D.A.P. en verschuift ook de macht meer naar de 'gewone Enschedeër.

Dick Buursink

Voortsweg 215: Café - Dancing Azink

◀ *De horecagelegenheid was gevestigd aan de Voortsweg 215 en lag vlak bij de spoorlijn Enschede-Lonneker-Oldenzaal.*

▲ *Advertentie uit 1938.*

▶ Gerrit Azink was ooit uitbater van het Theehuis 'Icaros' aan de Weerseloseweg nabij het vliegveld. In maart 1932 heropent hij Café-Dancing 'Buitenlust' aan de Voortsweg in de toenmalige gemeente Lonneker, waarvan de heer J.H. Weerkamp vanaf 1922 de exploitant was. Deze horecagelegenheid stamt uit 1898.

Na de Tweede Wereldoorlog wordt de naam 'Buitenlust' nauwelijks nog gebruikt en adverteert Gerrit Azink veelvuldig onder 'Dancing Azink'. Hij overlijdt in april 1974 op 92-jarige leeftijd.

Het pand had als adres Voortsweg 215 en lag vlak bij de spoorlijn Enschede-Lonneker-Oldenzaal.

Aangezien ik een artikel in de Sliepsteen wil schrijven over de historie van dit horecabedrijf ben ik op zoek naar relevante informatie.

Jan Brummer
janbrummer@shsel.nl

Nieuwe verjaardagskalender

▶ In november dit jaar viert de Historische Kring Glanerbrug haar twintigste verjaardag. Reden genoeg om een nieuwe verjaardagskalender uit te brengen. De vorige dateert al van een jaar of vijftien terug en dan is het tijd voor iets nieuws. Bovendien hebben we de afgelopen twintig jaar veel mooie, deels nog nooit gepubliceerde foto's binnengekregen. En op deze kalender hebben we uit al die foto's een selectie gemaakt.

De voorkant van de kalender is uitgevoerd met mooie foto's in kleur, op de maandbladen staan de foto's in zwart-wit en met dank aan diverse sponsoren is het gelukt om de kostprijs op € 7,95 te houden. Daarvoor heeft u dan een kalender die aanleiding geeft om dierbare herinneringen op te halen aan vervlogen tijden.

Vanaf medio april is deze kalender te koop bij Drogisterij Gebroeders

Hardick aan de Kerkstraat 35. Maar u kunt er ook een bestellen via: www.historischekringglanerbrug.eu of bij de leden van de Historische Kring Glanerbrug.

Onbekend maar niet onbemind

▶ *Via de Historische Kring Glanerbrug kwamen wij in het bezit van een aantal fraaie, door de in Glanerbrug woonachtige fotograaf Echtermeijer gemaakte foto's. Van bijgaande groepsfoto van begin jaren vijftig is ons niet bekend waar deze gemaakt is. Mogelijk herkent iemand één of meerdere personen.*

Uw reactie graag naar Jan Brummer:
janbrummer@shsel.nl

Oplossing vorige Hoesbreef

▶ *Op de foto in het maartnummer van 'n Hoesbreef zien we de sigarenwinkel van de heer B. Somberg die hij in 1925 opende.*
Het pand stond aan de Brinkstraat 41 op de hoek van de Kortelandstraat.

Brood van Het Ribbelt
is TOCH beter.

HET ALOM BEKENDE WOORD,
MAAR OOK IN DAAD.

Doordat misbruik van onze goede naam wordt gemaakt en brood wordt verkocht op onze naam, welk brood niet van ons afkomstig is, geven wij het publiek de adressen op waar ons brood verkrijgbaar is

B. SOMBERG, Brinkstraat hoek Kortelandstraat.
G. KLEINLUCHTENBELD, Dahliastraat 38.
H. A. TEN KATE, Oosterstraat 168.
J. H. STEVENS, Wooldrikshoekweg 42.
A. O. REITSMA, Leijdsweg 38.
H. SMIT, Veenstraat 130.
P. FREDRIKS, Leijdsweg 34.

▲ *Verrassend is de advertentie uit 1939 waarin Somberg vermeld wordt als broodverkoper.*

WENSCHT U een prima, droge en belegen Sigaar?

Koopt dan in onderstaande Speciaalzaken en U ontvangt uitsluitend

KWALITEITSFABRIKATEN.

BELEEFD AANBEVELEND

De Vereen. Sigarenwinkeliers „DE CONCURRENT".

B. L. v. d. ESSCHERT, Pluimstraat 90.
H. H. BOLHAAR, Emmastraat 264.
A. LOOS, Hengeloschestraat 160.
J. H. v. d. MOLEN, Haaksbergerstr. 330.
B. SOMBERG, Brinkstraat 41.
J. WESSELS, Laareschsingel 21, hoek Ribbeltsweg.
B. J. HIENSCH, Richtersweg 106.

▶ *Rechts een advertentie van november 1926.*

Vakantie en nostalgie

▲ *Onder primitieve omstandigheden kamperen in de natuur .*

Het is intussen voor veel mensen een onmisbaar recht. Vliegen of met de auto op pad, hotel, een huis huren of in een 'luxe' tent, caravan of camper. Het kan tegenwoordig en ook wij maken dankbaar gebruik van ons 'recht'. Op zoek naar die onvergetelijke authentieke ervaring die, eerlijk gezegd, ook wel weer eens tegenvalt.

Het is overal druk en zelfs op hoge bergen staat de mens wel eens in de file. Ook in ons Twente is de trek naar andere horizonten populair. De wereld in.

Ik ben een kind uit 1952 en kom uit een gezin met vijftien kinderen. Ik ben nummer twaalf in die lange rij. Mijn ouders, verknocht aan de Arbeiders Jeugd Centrale, zijn opgevoed met de opdracht om de verheffing van het volk na te streven.

Sociaaldemocratische 'elite'. Daar hoorde ook bij dat je kennis van en gevoel voor de natuur ontwikkelde. Al jong kenden zij het verschijnsel van kamperen in de natuur, onder primitieve omstandigheden. Daar hebben zij elkaar leren kennen en die gezellige kampeerkampen leidden inderdaad ook tot een zwangerschap die blijmoedig werd ondergaan.

Het begin van een huis vol, kun je achteraf vaststellen. Liefhebbers volgens hun vrienden en kennissen.

Ondanks die vele kinderen en chronisch gebrek aan geld moest natuurlijk wel een vakantie op de juist wijze worden beleefd. En daar gingen wij op de fiets naar boer Lankeet in Haaksbergen waar de Buursink-clan in een stuk bos de oude legertenten kon opzetten. Door de vrachtauto van de textielfabriek Holland, waar mijn vader werkte, aangevoerd. Drie en soms vier lange weken in de natuur. Primitief, dat wel. Een toilet in een apart tentje met een gat in de grond. Drinkwater halen in een melkbus bij de boer. Koken op een primitief petroleumstel aangevuld met een primus.

Gewassen werden wij bij de waterput van de overbuurman. Rozig en vuil van de hele dag buiten spelen, werd door mijn vader de ene na de andere emmer water opgetakeld en over de ingezeepte schare gegoten. Helpen bij de boer met het op schoven zetten van het koren en aardappels rooien, met koffie en limonade voor de kinderen op het veld. De koeien 's avonds naar de boerderij begeleiden en ons cowboys voelen. Spelen bij de watermolen in de Schipbeek. Langs het zandpad weer terug naar ons tentenkamp. Altijd kinderen om je heen. Altijd reuring. Logees kwamen mee-eten. De afwas elke dag, wasdag ook daar. Bedplassers waren er natuurlijk ook.

Op de fiets naar het Assinkbos, bosbessen plukken waar mijn moeder jam van maakte. Ik doe het nog elk jaar. De watertoren, vlak voor Eibergen, bezoeken. Hoogtepunten elk jaar!

Je kunt je er tegenwoordig niets meer bij voorstellen maar wat hebben wij het er fijn gehad.

Nu ik ouder word en ook wel eens door nostalgische herinneringen wordt bezocht, besef ik wat een onmogelijke opgave het feitelijk was. Regendagen? Ze zullen er natuurlijk geweest zijn, maar ik herinner mij alleen zonovergoten dagen. Wat waren wij tevreden met weinig.

Authentieke ervaringen die mee mijn leven in hebben gekleurd en die je elk kind graag zou gunnen.

Dick Buursink

Herinneringen gezocht

▶ Momenteel werk ik aan het levensverhaal van mijn vader Willem Schneymann. In 1936 trouwde hij met mijn moeder Pieternella (Nellie) van der Linden. Tot 1954 woonden zij aan de Noord Esmarkerrondweg 474. Voor haar huwelijk werkte mijn moeder bij Ramie Union, waar meer vrouwen werkten. Van haar loon zette zij een bedrag opzij op haar spaarbankboekje, misschien via een regeling van Ramie Union.

Ik zoek mensen die via hun ouders nog herinneringen hebben aan die tijd, niet alleen over werken (en sparen) bij Ramie Union, maar ook herinneringen aan de Noordesmarkerrondweg uit die tijd.
Reacties graag naar: schneymann@home.nl

Hans Schneymann

▲ *Het rechter huis aan de Noord Esmarkerrondweg 474.*

Gedicht van Eitink

▶ De heer Eitink, de man van het TET-boek, was ook een verdienstelijk dichter in de Twentse streektaal. Tijdens de laatste boekenmarkt van de SHSEL kocht ik een in 1968 verschenen boekje met 32 van zijn gedichten: 'Waorum zo gow vergett'n'.

Vuurjoar

'k Heb z'a zeen, dee kleine bleumkes,
Hier en daor, in 't greune grös;
Gel en wit, met peerse zeumkes,
's Morgens dicht en 's merrags lös.

'k Heb weer zeen de eelz'n kètkes,
Zwat en gries, net as fluweel;
An de nutt'n hong'n stètkes,
Natuur dee pronkt met zien juweel.

Ne schellemom zag ik weer vleeg'n,*
Heelmaols gel, as ne citroen,
Deerken, kun ie daor wal teeg'n?
Ow vlöggel bint pas in 't fetsoen.

Oet de groond komt greune köpkes,
van tulp, narcis en aardbeiplaant,
An de tekk' komt roonde töpkes,
Het sap drukt alles an de kaant.

De haoltdoew' is a weer an 't zeuk'n,
Naor een plaetske vuur zien nust;
Het tortelduufke in de beuk'n
Dat koert zien beste, 't is ne lust.

Den geeteling zingt zacht zien leedke,
Het wiefke trippelt in het roond;
En loert en pikt in ieder reetke,
Haalt zo de pier'n oet de groond.

In 'n kikvors koomp now ok wier leewn,
Hee krapt den drek al an de kaant;
Now zu'j is zeen, het doert meer eemn
Of 't kwaak'n geet wier aower 't laand.

En of 't now hagelt of geet reegn'n,
Of lik het weenter ok wat laank,
Den leewrik veult den vuurjaorszeegn
Hoog in de löcht zeenk hee zien dank.

*schellemom = vlinder

De toren van de nieuwe kerk in het "Lasonder" te Enschede nadert zijn voltooing. Op 29 maart werd het haantje op den toren geplaatst.

▲ ***Eigen Erf van april 1927***.

De Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker zoekt een

Betrokken en integere penningmeester (m/v)

Ben jij enthousiast, zorgvuldig en heb je affiniteit met cijfers? Dan ben jij de nieuwe penningmeester die onze Stichting financieel op koers houdt!

Wat ga je doen?
Als penningmeester ben je verantwoordelijk voor de financiële administratie en zorg je dat alles netjes klopt. Je houdt de bankrekeningen bij, verricht betalingen, verzorgt de facturatie en doet de btw-aangifte. Daarnaast stel je jaarlijks de jaarrekening op en ondersteun je het bestuur met financieel advies.

Wat vragen wij van jou?
Enige kennis van of ervaring met financiën of boekhouding
Nauwkeurigheid en integriteit
Beschikbaarheid van gemiddeld een halve dag per week

Wat bieden wij?
Een zelfstandige en verantwoordelijke rol binnen een enthousiaste organisatie, waarin jouw financiële inzicht echt het verschil maakt. Als vrijwilliger krijg je alle ruimte om mee te denken, te adviseren en bij te dragen aan een gezonde financiële basis. Uiteraard zorgt de huidige penningmeester voor een goede overdracht.
Ben jij de penningmeester die wij zoeken of wil je eerst nog meer informatie? Neem dan contact op met ons bestuur via penningmeester@shsel.nl
We maken graag kennis met je!